

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

GİYİM ÜRETİM TEKNOLOJİSİ

ERKEK JEAN PANTOLON ÜRETİMİ

ANKARA 2007

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğrenme materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ- 1	3
1. ERKEK JEAN PANTOLON KESİMİ.....	3
1.1. Model Analizi	4
1.2. Asgari Çalışma Talimatı Hazırlama	5
1.3. Kalite Niteliklerini Belirleme	6
1.4. Yüze Özelliğine Göre Pantolon Kumaşını Kesime Hazırlama	7
1.4.1. Kumaş Kesime Hazırlama İşlemleri	7
4.1.2. Kalıbı Kumaşa Yerleştirme Kesim İşlemleri	10
UYGULAMA FAALİYETİ.....	11
ÖĞRENME FAALİYETİ- 2	14
2. ERKEK JEAN PANTOLONU DİKİM İŞLEMLERİ.....	14
2.1. Erkek Jean Pantolonu Dikim Planı Hazırlama İşlemleri	14
2.2. Erkek Jean Pantolonu Dikim İşlemleri	18
UYGULAMA FAALİYETİ.....	18
UYGULAMA FAALİYETİ.....	22
UYGULAMA FAALİYETİ.....	36
ÖĞRENME FAALİYETİ- 3	39
3. ERKEK JEAN PANTOLONU SON ÜTÜ VE SON KONTROLÜ	39
3.1. Erkek Jean Pantolonu Ütüleme İşlem Sırası.....	40
UYGULAMA FAALİYETİ.....	40
3.1.1. Etiketleme ve Ambalajlamada Ekolojik Uygulamalar	43
3.2. Erkek Jean Pantolonu Son Kontrol İşlemleri.....	44
UYGULAMA FAALİYETİ.....	45
3.3. Erkek Jean Pantolonu Kritikler Doğrultusunda Düzeltme İşlemleri	46
UYGULAMA FAALİYETLERİ.....	46
3.3.1.Sektörde Bir Jean Pantolonun Son Kontrolünde, Mutlaka Kontrol Edilmesi Gereken Yerleri Aşağıdaki Gibidir	47
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	50
CEVAP ANAHTARI.....	52
MODÜL DEĞERLENDİRME.....	53
KAYNAKÇA	54

AÇIKLAMALAR

KOD	542TGD089
ALAN	Giyim Üretim Teknolojisi
DAL/MESLEK	Erkek Giyim Modelistliği, Hazır Giyim Model Makineci
MODÜLÜN ADI	Erkek Jean Pantolon Üretimi
MODÜLÜN TANIMI	Bu modül erkek jean pantolonu kesim,dikim, son ütü ve son kontrol işlemlerinin anlatıldığı bir öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	“Erkek Pantolon Üretimi” modülünü başarmış olmak
YETERLİK	Erkek jean pantolonu dikmek
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam sağlandığında tekniğe ve kalite niteliklerine uygun olarak, erkek jean pantolonu dikebileceksiniz. Amaçlar Ø Erkek jean pantolonu ana ve yardımcı malzemelerini kesim tekniğine uygun bir şekilde kesebileceksiniz. Ø Erkek jean pantolonu dikim işlemlerini kalite niteliklerine uygun olarak yapabileceksiniz. Ø Erkek jean pantolonda son ütü ve son kontrol işlemlerini kalite niteliklerine uygun olarak yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Kumaş, tela, makas, çizgi sabunu, erkek jean pantolon kalıpları, kesilmiş parçalar düz sanayi makinesi, overlok, makas, iplik, fermuar,düğme,pantolon , ütü, ütü masası, ölçü tablosu, mezura.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra, verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Modül sonunda kazandığımız bilgi ve beceriler ölçülerek değerlendirilecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Günümüzün en rahat giysisi olan jean, işçi pantolonu olarak başlayıp dünyanın en popüler giysisi haline gelen jean; gençliği, dinamizmi, modernliği ve özgürlüğü temsil etmiştir. Rahat kullanımı ve yeni stilleriyle, her geçen gün yaşamın içine daha da girmeye başlamıştır.

Her gün üzerimize geçirip çıktığımız, bizi takım elbise giyme derdinden kurtaran pantolonların, ilk ortaya çıktığı tarih 1853'tür. 20 Mayıs 1873'te ise -ki resmi olarak bu gün jean'nin doğum günüdür- pantolon ceplerinin köşesi yırtılmasın diye buralara metal çakılmaya (bunların adı rivettir) başlanır ve patenti Live's olarak alınır.

“Jean” kelimesi “genoese” kelimesinden türemiştir. İtalyan denizcilerin giydiği, sağlam pantolonları andırdığı için bu kelime kullanılmıştır.

Jean pantolonlarının farklı model, kumaş ve yıkamalar sonucunda oluşan görünümünden, kullanılan aksesuarlardan dolayı isimlendirilen birçok çeşidi vardır. Erkek ve kadının birlikte kullanabildiği bir giysi türüdür. Ancak bu modül de erkek jean pantolonu ile ilgili bilgiler bulacaksınız.

Erkek Pantolon Üretimi modülünde; bir pantolonun model analizini yapmayı, asgari çalışma talimatını hazırlamayı, kalite niteliklerini belirlemeyi, pantolonluk kumaşların yüzey özelliklerini ve bunlarla ilgili teorik bilgileri aldınız. Erkek Jean Pantolonu Üretimi Modülünde ise jean pantolonun ana ve yardımcı malzemelerinin kesimi, dikim planı hazırlama, makine parkını belirleme, dikim işlemleri, ara ütü ve son ütü işlemlerini yapabileceksiniz.

Bu modülde dikim işlemlerini yaparken aynı işlemi yapabilecek değişik makineler ve yöntemler anlatılmıştır. Sizler okullarınızda ya da modülü uygulayacağınız yerlerde bulunan imkânlarınıza göre makine parkını kurabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1

AMAÇ

Bu faaliyette verilen bilgiler doğrultusunda, gerekli ortam hazırlandığında, erkek jean pantolonu ana ve yardımcı malzemelerini kesim tekniğine uygun bir şekilde kesebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Jean pantolon üretiminde kullanılan kumaşları ve özelliklerini, sektörde araştırarak numune parçalardan oluşan bir katalog hazırlayınız. Araştırmanızı ve izlenimlerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

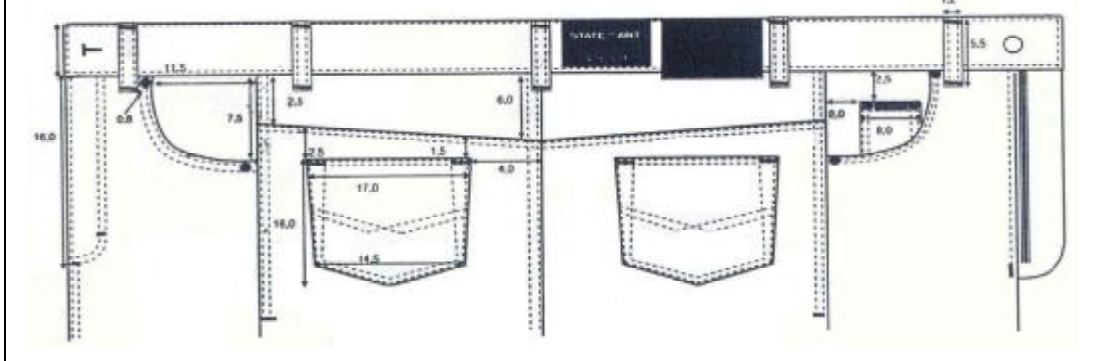
1. ERKEK JEAN PANTOLON KESİMİ

ÖLÇÜ TABLOSU

MODEL ADI: TARİH:									
ÜRÜN: Erkek jean pantolon KUMAŞ CİNSİ:									
BEDENLER	34	36	38	40	42	44	46	48	50
Bel	35	37	39	41	43	45	47	49	51
Baldır	28	29	30	31	32	33	34	35,5	36,5
Diz 35cm	22	22,5	23	23,5	24	24,5	25	26	27
Paça	21,5	21,5	21,75	22	22,25	22,75	23	23,25	23,5
İç boy	87	87	87	87	88	89	89	89	89
Ön ağ (K.dahil)	24	24,5	25	25,5	26	27	27,5	28	28,5
Arka ağ (Kalça dahil)	34	34,5	35	35,5	36	36,5	37	38	38,5
Kemer yük.	4	4	4	4	4	4	4	4	4
A.Or. Conta yüksekliği	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Pat boyu	17	17	17	17	17	17	17	17	17
Pat eni	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Fermuar boyu	16	16	16	16	16	16	16	16	16
Arka cep eni	14,5	14,5	14,5	14,5	14,5	15	15,5	16	16,5
Arka cep boy	16	16	16	16	16	16	16	16,5	16,5
Kemer gen.	78	80	82,5	85,5	88	90	93	98	103
Birit (köprü) yüksekliği	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Birit(köprü)eni	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2

1.1. Model Analizi

ÜRÜN: Erkek jean pantolonu	TARİH: SEZON:
BEDEN NO:	MODEL ANALİZİ
<p style="text-align: center;">GRAFİK ÇİZİM</p> 	<ul style="list-style-type: none">Ø Önde iki tane yan ve bir tane saat cebi var.Ø Arkada iki tane applike cep var.Ø Arka pantolonda conta var.Ø Önde iki, arkada üç adet köprü var.Ø Saat cebin yan dikişten uzaklığı 2cm, bele uzaklığı 2,5cm, boyu 8 cm'dir.Ø Arka contanın belden aşağı mesafesi 6cm, yan dikişte belden aşağı 2,5 cm'dir.Ø Yan ceplerin yan dikişten uzaklığı 11,5 cm, belden aşağı 7,5 cm'dir.Ø İlik gözlü ilik, düğme çakmaØ Köprü üst ve altlarında, patletin dönüş ve bitim yerinde, arka cep ağzlarında ponterizØ Ön cep ağzlarında çıtçıt ya da rivet kullanılmıştır.

PARÇA LİSTESİ

Kumaş Astar

Ön : 2 adet sol patlet : 1adet saat cebi : 1adet cep torbası : 2adet

Arka :2 adet sağ patlet : 1adet arka cep :2adet **Tela**

Arka conta : 2 adet yan cep karşılığı : 2adet köprü : 5adet kemer : 1adet

1.2. Asgari Çalışma Talimatı Hazırlama

Asgari çalışma talimatı genellikle müşteri tarafından istenen özelliklerden ürün için oluşturulabilir. Müşteri bu isteklerini sipariş formunda belirtebilir. Ayrıca işletmede herhangi bir bölümün çalışmaları için de talimat hazırlanabilir. İşverenin, çalışanlarından istediği ya da uyması gereken kuralların yazılması da bir talimattır. Asgari çalışma talimatı ürünün tamamını kapsadığı gibi bazen sadece bir veya birkaç işlem için de talimat hazırlanabilir.

Aşağıda erkek jean pantolon için (yani ürünün tamamı) hazırlanan asgari çalışma şartlarını göreceksiniz:

ASGARİ ÇALIŞMA TALİMATLARI
Firma: SRP
Ürün: Erkek jean pantolonu
Beden No: 34- 36- 38- 40- 42- 44-46-48-50
Sayfa/ İş No:
Tarih/ Sezon: 05.02.2007
DİKİŞLER: <ol style="list-style-type: none">1.Dikiş aralığı 1 cm' de 3 batış olacak ve bütün makinelerin dikiş ayarı aynı olacak.2.İpliklerin dikiş ayarlarına çok dikkat edilecek, alt iplikler yukarıya çıkmayacak, ipliklerin iyice görünmesi sağlanacak.3.Dikişte iplik tansiyon ayarlarına dikkat edilecek.4.Bütün dikiş başlangıç ve bitişlerinde sağlama dikişi olacak.5.Düzgün bir dikiş için kumaşa uygun iğne seçilmelidir (eğer likra bir kumaş ise bilye uçlu özel iğneler kullanılabilir).

CEP
<ol style="list-style-type: none"> 1. Cepler aynı büyüklükte ve işaretlenen yerlere monte edilecek. 2. Rivetler öndeki cep ağızlarına çakılacak.
Arka Conta
<ol style="list-style-type: none"> 1. Arka conta dikişi birbirini takip edecek. 2. İç boy, arka ve arka conta temiz dikiş olacak.
Etiket-Fermuar-iplik-Düğme
<ol style="list-style-type: none"> 1. Yıkama talimatı sağ ön bedeni ortalayacak şekilde kemer altına dikilecek. 2.2. Fermuar, kumaşın kendi renginde ve metal dişli olacak. 3. Firma etiketi arka orta kemere dikilecek. 4. İlik iplik rengi ponteriz ipliği ile aynı renk olacak. 5. Düğme çakma düğme olacak.
Pantolon Beli Kemer Ve Köprüsü
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kemer kapamalarında dikişler üst üste gelecek. 2. Kemer astarı kendi kumaşından temiz kapama olacak. 3. Kemer yüksekliği 4 cm olacak. 4. Köprüler 1,2 x 5,5 cm olacak. 5. Köprülere, arka cep ağızlarına, patlet süs dikişinin dönüş ve bitiş yerine ponteriz yapılacaktır.
Ürüne Özel
<ol style="list-style-type: none"> 1. Paçalar, bitmiş 5 cm olacak şekilde makine ile dikilecek. 2. Pantolon bittikten sonra yıkamaya gönderilecekse -mutlaka yıkama gerekli- etiketlerin yıpranmaması için özel bir poşet içine konulacak, yıkamadan sonra poşet çıkarılacaktır. 3. Dikim planındaki sıraya göre dikim ve ütü işlemleri yapılacaktır. 4. Ürün bittikten sonraki yapılan ölçümler istenen ölçülere uygun olacaktır.

1.3. Kalite Niteliklerini Belirleme

Kalite nitelikleri formunda dikişlerin ya da ürün üzerinde yapılan çalışmaların, olması gereken ölçüleri ve toleransları verilmektedir. Bu formdaki ölçülere göre ürünlerin kalite kontrolü yapılır. Ancak birçok kuruluş toleransları kabul ederken bazıları ise sadece kendi verecekleri ölçüde çalışılmasını talep etmektedirler.

KALİTE NİTELİKLERİ				
ÜRÜN: Erkek jean pantolonu				
Kalite Niteliği		Model 1		
No	Tanımlama	Standart	Tolerans	
			+	-
1	Kemer genişliği	4cm	1	1
2	Patlet boyu	16cm	2	2
3	Patlet genişliği	4cm	1	1
4	Köprü genişliği	1,2cm	1	1

5	Köprü uzunluğu	5,5cm	1	1
6	Arka contanın arka ortadan yüksekliği	6cm	2	2
7	Arka contanın yan dikişte belden aşağı ölçüsü.	2,5cm	1	1
8	Arka cep genişliği	17cm	1	1
9	Arka cep yüksekliği	16cm	1	1
10	Saat cebi genişliği	8cm	1	1
11	Saat cebinin yan dikişten uzaklığı	2cm	1	1
12	Saat cebinin belden uzaklığı	2,5cm	1	1
13	Basen genişliği	Kalıptaki ölçü	1	1
14	Arka ağ yüksekliği	Kalıptaki ölçü	1	1
15	Ön ağ yüksekliği	Kalıptaki ölçü	1	1
16	Bel genişliği	Kalıptaki ölçü	1	1
17	Dış (yan) boy	Kalıptaki ölçü	1	1
18	İç boy	Kalıptaki ölçü	1	1
19	Paça genişliği	Kalıptaki ölçü	1	1
20	Paça kıvrırma genişliği	1,5cm	1	1
21	Arka ceplerin monte edildiği yerler	Kalıptaki işaretli yerler	1	1
22	Dikiş başlangıç ve sonundaki sağlamaştırmanın boyu	0,5cm	1	1
23	Ponterizin boyu	0,5cm	1	1

NOT: Toleranslar mm cinsinden verilmiştir.

NOT: Her firmanın tolerans değerleri farklı olabilir. Bunun için firmalar kabul edebilecekleri toleransları önceden üretimi yapan firmaya bildirirler. Üretimi, müşterinin bu isteklerine göre çalışmayı yapmak zorundadır.

1.4. Yüzey Özelliğine Göre Pantolon Kumaşını Kesime Hazırlama

1.4.1. Kumaşı Kesime Hazırlama İşlemleri

Jean (Denim) Kumaşların Özellikleri

Jean giysi üretiminde kullanılan kumaşlar genellikle % 100 pamukludur. Son yıllarda % 65 poliester, % 35 pamuk karışımı gibi kumaşlar da denenmektedir. Denim kumaşının en belirgin özelliği, çözgü ipliklerinin indigo* boyalı, atkı ipliklerinin ise doğal renginde yani beyaz olmasıdır. Çeşitli ağırlıklarda yapılabilen jean kumaşlar genellikle 3/1 veya 2/1 çözgü dimisi örgüde mavi, lacivert, siyah vb. renklerde boyanmış çözgü ve beyaz atkı iplikleri ile dokunurlar.(bk. Tekstil Teknolojisi)

Denim kumaşlarda olması gereken özellikler şunlardır:

- Yıkamada boyut değişmesi çekme, atkı ve çözgü yönlerinde en çok %2 olmalıdır.
- Kumaş enleri kenar dokusu hariç olarak ölçülmelidir.

- c) Renk haslıkları (yıkama ve su haslığı) en az 4, sürtünme haslığı en çok 3, bunun dışındakilerde 5 olmalıdır.

Jean (Denim) Kumaş Çeşitleri

Jean giysi üretiminde kullanılan en önemli kumaş çeşitleri şunlardır

- a) Mavi jean (blucin) kumaş
- b) Siyah jean kumaş
- c) Streç (elastik) jean kumaş
- d) Zımparalanmış jean kumaş
- e) Ağartılmış jean kumaş

Mavi jean (blue jean)

Jean giysilerde kullanılan kumaş çözümlü ipliği mavi indigo boyalı, atkı ipliği ise boyanmamış mavi pamuklu kaba kumaştır. Bu kumaştan yapılan spor giysiler de blucin (blucin) olarak isimlendirilir. Örneğin, blucin pantolon, blucin ceket, blucin mont, blucin etek vb.

Siyah jean kumaş

Siyah jean kumaş iki şekilde elde edilebilir.

- a) Çözgüsü siyah has boyalı, atkısı ise boyanmamış şekilde dokunan pamuklu kumaş olarak,
- b) Mavi jean kumaştan giysi üretildikten sonra siyah indigo ile parça boyama olarak.

Siyah indigo ile parça boyanmış giysi taş yıkama işleminden sonra, siyah gri bir görüntü verir. Birçok yıkamadan sonra mavi gri olan siyah jean kumaş, orjinalde siyah boyanmış mavi denim anlamına gelir. Siyah jean kumaş belirli bir taş yıkamaya müsaittir.

Streç (elastik) jean kumaş

İçinde elastan olan ve bu yüzden taş yıkamaya uygun olmayan kumaşlardır. Bu tip enine elastiki olmaları ve görünüş olarak vücuda tam oturmaları ile tanınır.

Zımparalanmış jean kumaş

Üzeri zımparalanmış, hafif tüylü yüzeye sahip yumuşak tuşeli moda jean (denim) kumaşlardır.

Ağartılmış jean kumaş

Klor ile işlem gormuş, çok açık, beyazlatılmış, solmuş grntsne sahip jean kumaşıdır. Jean kumaşın ağartılması daha çok kumaş giysi haline getirildikten sonra yapılır.

İndigo; Hindistan'da yetişen indigofora bitkisinden elde edilmiş bir boyadır." Yaşayan renk "olarak anılan indigo boyası günümüzde sentetik olarak üretilmekte ve blucin zamanla ve yıkamayla renk değiştirip beyazlamasını sağlamaktadır.

Kumaşı kesime hazırlanmadan önce; kumaştan belli ölülerde bir parça alınır. Bu parça dikilecek üründe uygulanması planlanan yıkama çeşidine tabi tutulur. Yıkamadan nceki ve yıkamadan sonraki ller karşılaştırılır. Eğer yıkama, kuruma ve tleme sonrasında ölülerde değişiklik olmuş ise yani çekme ya da salma olmuş ise bu fark kalıp ve pastal resmi hazırlanırken dikkate alınır.

Jean kumaşlar fabrikadan açık top sarılı olarak gelir. Kumaş kontrol masalarından geçirilerek defosunun olup olmadığına bakılır. Daha sonra serim masalarına açık serim yapılır. İstenen katta kumaş serimi yapıldıktan sonra üzerine önceden hazırlanmış pastal resmi yerleştirilir. Kesim yapılır.

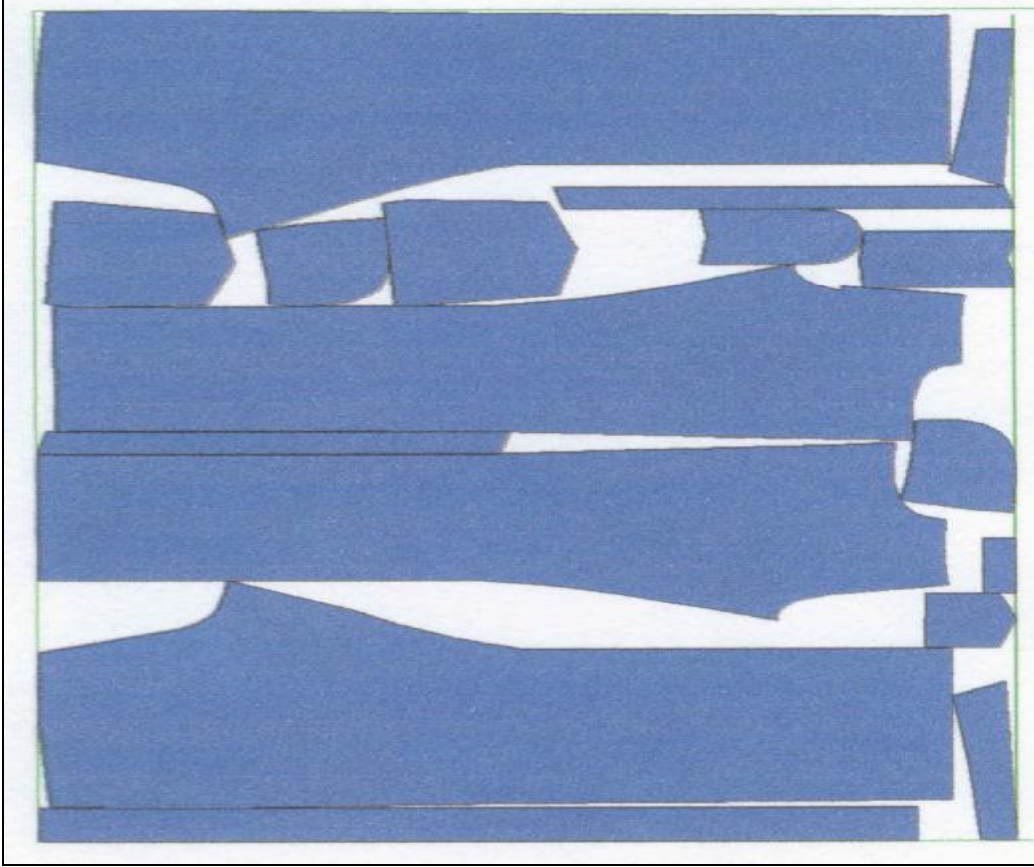
Jean pantolonda yardımcı malzemelerin kesimi; cep torbası, kemer telası ve istenirse kemer i astarıdır. Cep torbaları çeşitli ceplik kumaşlardan veya astardan olabilir. Ancak en çok tercih edileni ise polyester karışımlı beyaz patiskadır.

Kemer telası ise eğer bel kemeri kavisli ise şekline göre kesim yapılır. Kemer düz ise hazır halde bulunan kemer genişliğinde şerit telalar yine kemer genişliğinde şerit halindeki kumaşlara yapıştırılır. Kemer takma aparatlı makinelerle dikim yapılır.

Yardımcı malzeme kesimi yapmadan önce hazırlanan kalıpların pastal resmi(kumaşa yerleşim planı) hazırlanır. Yerleşimde yine ekonomik bir yerleşim yapmak önemlidir. Kumaş özelliğine göre serim yapılır. Pantolon ana parçalarının kesiminde uygulanan işlemler burada da uygulanır.

4.1.2. Kalıbı Kumaşa Yerleştirme Kesim İşlemleri

Jean Pantolon Kalıp Parçaları (Bir Beden İçin)

Şekil:4.1.1:Jean kalıbını kumaşa yerleştirme

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
Ø Kumaşı gözle ya da imkânınız var ise kumaş kontrol makinesinden geçirerek kontrol ediniz. Kesim için kumaşınızı ütöleyiniz.	Ø Kalıpları önce büyükten başlayarak yerleştirmeye başlayınız.
Ø Kumaşları masanın üzerine açarak ya da kumaş kontrol makinesi dediğimiz ışıklı masadan geçirerek kumaş hatası olup olmadığına bakınız. Kumaşınızı masaya düzgün bir şekilde boyuna yerleştiriniz.	
Ø Ön pantolondan sağ ve sol, arka pantolondan sağ ve sol, sağ patleti bir kere, sol patleti bir kere, kemeri bir kere ve köprülerden bir kere yerleştiriniz.	Ø Köprüleri tek tek değil modele yetecek kadar uzunlukta keserek istenilen ölçülerde kullanabilirsiniz.
Ø Kumaşınızı düz bir zemine seriniz.	Ø Jean kumaşlarda tüy yönü olmadığından kalıplarınızı her yöne yerleştirebilirsiniz. Ø Kalıplarınızı kumaşa düz iplik yönüne ve ekonomiklik ilkesine uygun olarak yerleştiriniz.
Ø Hazırladığımız kalıpları D.B.İ'ni göz önünde bulundurarak kumaşınıza ekonomiklik ilkesine uyarak yerleştiriniz.	Ø Çıtları alırken çıt boylarının (derinliğinin) 0.5cm'den fazla olmamasına dikkat ediniz.
Ø Modele ait kalıpların bütün parçalarının etrafından çizgi taşı ile çiziniz. Bilgisayarlı kalıp hazırlama tekniğinden yararlanırsanız, kalıpların bütün parçalarını plotterden çizdiriniz.	Ø Ağırlıklar metal, taş vb. kütleler olabildiği gibi kısıkaçlarla da kenarından kumaş masaya sabitleyebilirsiniz.
Ø Kalıplarınızın etrafından leke bırakmayan ince uçlu çizgi taşı ile çiziniz. Plotterden çıktı alacaksanız arkası kaymayan hatta kumaşa yapışabilen kağıt kullanınız.	Ø Kalıplar kaymasın diye ağırlık kullanınız.
Ø Yaptığınız çizim yada pastal resmindeki çizgilerden kesiniz ve gerekli çıtları atınız.	Ø Kemer, düz kemer olarak çalışılacaksa genişliği 4cm olacak şekilde uzun rulo yapacak şekilde kesiniz. Bir beden için ise kemer tela kalıbına göre kesim yapabilirsiniz.
Ø Yardımcı Malzeme Serim ve Kesimi Ø Ön cepler için cep torbası kumaşını ütöleyerek hazırlayınız.	Ø Cep torbaları için kullanılan kumaşlarda, tüy ve desen yönü olmadığından, kalıplarınızı her yöne yerleştirebilirsiniz.
Ø Kemer telasını istenilen ölçülerde kesiniz.	

Ø Ön cepler için cep torbası kumaşını ütöleyerek hazırlayınız.	Ø Ütünün ısısını kumaşa uygun olarak ayarlayınız.
Ø Kalıplarınızı kumaşa düz iplik yönüne ve ekonomiklik ilkesine uygun olarak yerleştiriniz.	
Ø Modele ait kalıpların bütün parçalarının etrafından çizgi taşı ile çiziniz.	Ø Kalıplar kaymasın diye ağırlık kullanınız.
Ø Yaptığınız çizim yada pastal resmindeki çizgilerden kesiniz ve gerekli çıtları atınız.	

KONTROL LİSTESİ

Yaptığınız uygulama faaliyetini kendiniz veya arkadaşınızla değişerek aşağıdaki değerlendirme kriterlerine göre değerlendiriniz.

Değerlendirme ltleri		Evet	Hayır
1	Model analizini doğru olarak yaptınız mı?		
2	Asgari alışma talimatını doğru olarak hazırladınız mı?		
3	Kalite niteliklerini doğru olarak belirlediniz mi?		
4	Kumaşınızı kontrol ettiniz mi?		
5	Kumaşınızı düz olarak masaya serdiniz mi?		
6	Kalıplarınızı doğru sayıda yerleştirdiniz mi?		
7	Kalıplarınızı yerleştirmede ekonomiklik ilkesini uyguladınız mı?		
8	Kalıplarınızı yerleştirmede d.b.i.'ni göz önünde bulundurdunuz mu?		
9	Kalıpların etrafından düzgünce çizdiniz mi?		
10	Kalıplar kaymasın diye ağırlık koydunuz mu?		
11	Kalıpları düzgünce kestiniz mi?		
12	Temiz ve düzenli çalıştınız mı?		
13	İşi zamanında bitirdiniz mi?		

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa uygulama faaliyetine geri dönerek işlemi tekrarlayınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 2

AMAÇ

Bu faaliyette, erkek jean pantolonu dikim işlemlerini kalite niteliklerine uygun olarak yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Sektörde jean pantolon dikim işlemlerini araştırarak bir rapor hazırlayınız ve bilgilerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. ERKEK JEAN PANTOLONU DİKİM İŞLEMLERİ

2.1. Erkek Jean Pantolonu Dikim Planı Hazırlama İşlemleri

Dikim Planının Tanımı ve Amacı

Dikim planı oluşturulurken üretim tablosu da oluşturulur. Üretim tablosu; belli bir zaman içerisinde üretilmesi gereken miktarın, kaç işçi ve kaç makine kullanılarak yapılabileceğinin tespit edilmesini sağlamak amacıyla yapılır. Üretim tablosunda önce işlemlerin hangi sırada ve hangi makine ile yapılacağı tespit edilir. Daha sonra bu işlemler için standart zamanlar saptanır. Bu standart zamanlar yardımı ile bir işlemde kaç işçi ve kaç makine gerektiği bulunur. Bulunan değerlere göre dikimhanedeki üretim bandı düzenlenir. Her konfeksiyon işletmesi, kendi işletmesinin yapısına uygun üretim bandını kurmak için üretim tablosu oluşturup bu hesaplamaları yapmalıdır.

Makine Çeşitleri	Kısaltma Harfleri
Düz Sanayi Makinesi	DSM
Çift İğne Düz Dikiş Makineleri	Ç
Overlok Makineleri	O
Kemer Makineleri	K
Köprü Makineleri	KÖ
Reçme Makineleri	R
Ponteriz Makineleri	P
Zincir Makineleri	Z
İlik Makineleri	İ
Çıtçıt ya da Rivet Çakma Makineleri	ÇI
Kollu Makineler	KO

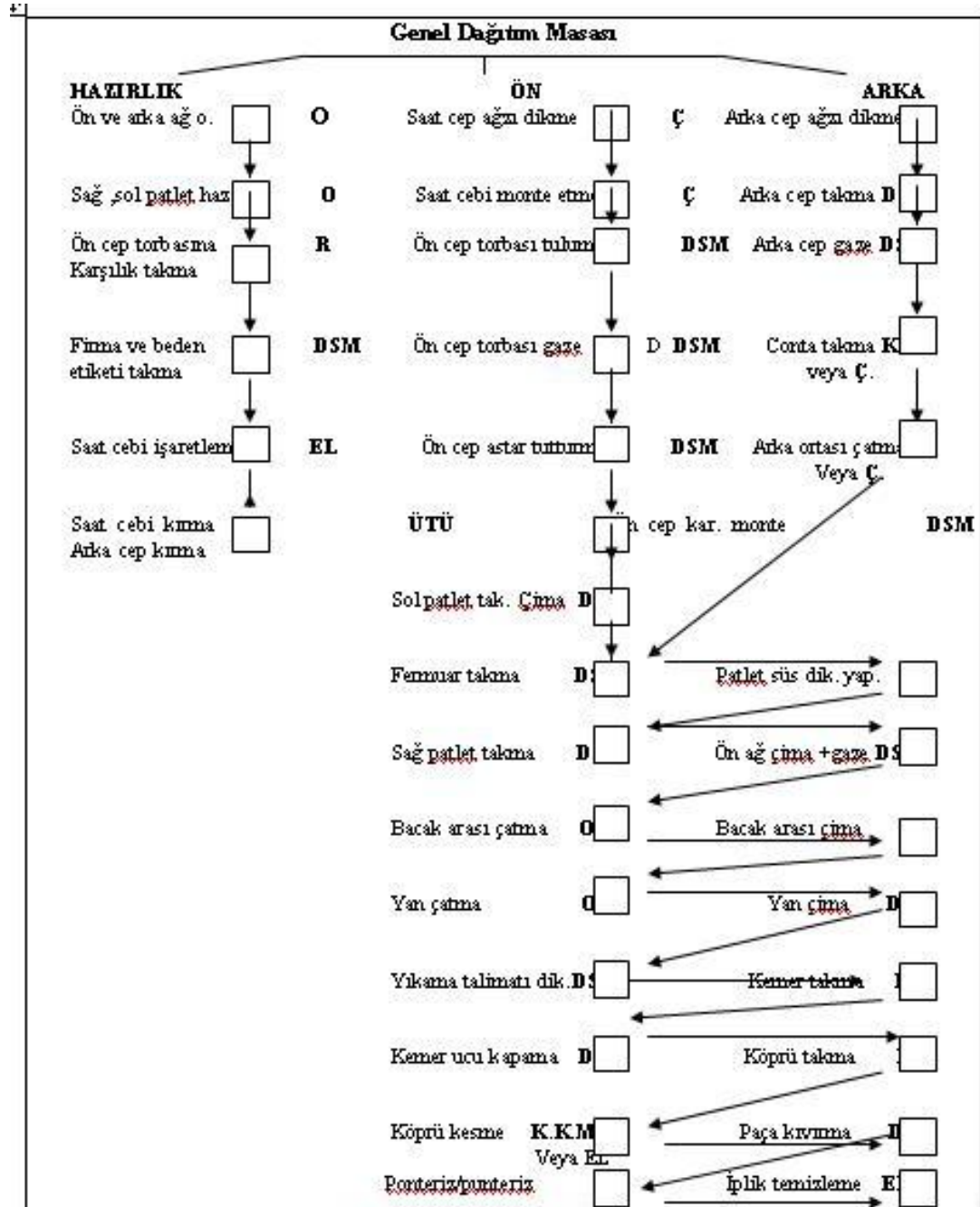
Erkek Jean Pantolonu Dikim Planı

MODEL ADI: Erkek Jean Pantolon				Tarih: Sezon:	
Sıra No	Yapılan İşin Tanımı (Akış Basamakları)	Çalışma Aracı	Ölçülen Adet	Performans	Birim Zamanı
HAZIRLIK					
1	Saat cebi işaretleme	Elle ve işaret sabunu ile	2	0,85	0,35
2	Saat cep ağzı dikme	Çift iğne	5	0,75	0,18
3	Arka cep ağzı dikme	Çift iğne	5	0,75	0,39
4	Saat cebi kırma	Ütü	5		0,00
5	Saat cep monte	Çift iğne	5	0,70	0,74
6	Ön cep torbasına karşılık takma	Reçme	2	0,65	0,56
7	Firma ve beden etiketi takma	DSM	4	0,80	0,83
8	Ön cep torbası tulum	DSM	3	0,75	0,73
9	Ön cep torbası gaze/gazi	DSM	2	0,60	0,68
10	Ön cep pervazına astar tutturma	DSM	4	0,80	0,83
ÖN					
11	Ön cep astar tutturma (biyeli)	Çift iğne	3	0,80	0,64
12	Ön cep karşılığını monte etme	DSM	2	0,70	0,62
13	Ön cep astarı tutturma(cep monte)	DSM	2,5	0,70	0,76
14	Ön ağ overlok	Overlok 5 ipl	3	0,80	0,49
15	Sağ patlet hazırlama	Overlok 3 ipl	3	0,45	0,30
16	Sol patlet hazırlama	Overlok 3 ipl	3	0,20	0,10
17	Sol patlet takma ve çiması	DSM	5	0,75	0,94
ARKA					
18	Conta takma	DSM veya KO	4	0,70	0,33
19	Arka orta çatma	DSM veya KO	4	0,70	0,80
20	Arka cep takma	DSM	3	0,70	1,01
21	Arka cep gaze/gazi	DSM	5	0,70	0,79
BİRLEŞİM					
22	Fermuar takma	DSM	5	0,80	1,00
23	Patlet üstü süs dikişi	Çift iğne	5	0,85	0,77
24	Sağ patlet takma	DSM	5	0,85	0,74
25	Ön ağ çima + gaze/gazi	DSM	5	0,80	0,69
26	Bacak arası çatma	Overlok 5 ipl	5	0,70	0,91
27	Bacak arası çima	Z.mak./ DSM	4	0,85	0,78
28	Yan çatma	Overlok 5ipl	5	0,70	0,91
29	Yan çima	DSM	5	0,75	0,88
30	Yıkama talimatı takma	DSM	2	0,85	0,45
31	Kemer takma	KE makinesi	5	0,75	0,90

32	Kemer ucu kapama	DSM	5	0,80	1,28
33	Paça kıvrırma	DSM	4	0,70	0,75
34	Köprü takma (8 punteriz)	Punteriz mak.	5	0,75	1,03
35	Köprü kesme	Köprü kes. Mak.	4	0,70	1,00
36	Punteriz (11 adet vuruş)	Punteriz mak.	3	0,70	0,91
37	İplik temizleme	Elle	2,5	0,35	2,02

NOT: Tablodaki birim zamanlar c dakikadır. Örn:0,38 c dakika = 60x38:100 = 22,8 saniyedir.

Makine Parkımı Belirleme İşlemleri

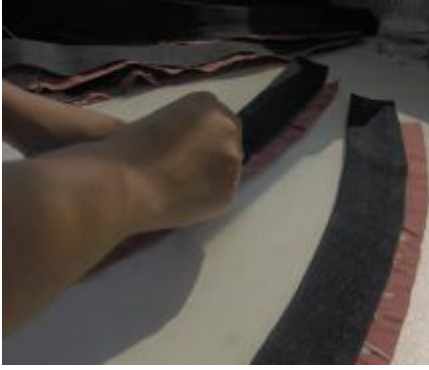
2.2. Erkek Jean Pantolonu Dikim İşlemleri

Erkek Jean Pantolonunun Gerektirdiği Ön Hazırlık İşlemleri

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
Ø Kesimden çıkan parçalar birbirine karışmasın ve yanlış bedenlerle dikilmesin diye, kalıplara meto yapıştırınız.	Ø Meto işlemini, meto makineleri ile yapınız.
Ø Eşleme yapınız. Bir pantolon için bir sağ ve bir sol beden olmasına dikkat ediniz.	Ø Eşlemede parça sayılarının tam olmasına dikkat ediniz.
Ø Kesimden sonra dikim aşamasında daha net ve ölçüye uygun çalışma için regula yapınız.	Ø Regula yapmak için önceden hazırlanan çizim kalıplarını kullanınız. Ø Regula yaparken ince uçlu ve leke bırakmayan sabun ya da çizgi kalemi kullanınız.
Ø Pantolon üzerinde işaretlenmesi gereken yerleri (cep yerleri vb.) çizim kalıplarıyla ve çizgi sabunuyla işaretleyiniz	

Ø Dikime başlamadan önce ütü ile kırılması gereken cepleri işaretli yerlerden ya da ütüleme şablonlarıyla ütöleyiniz.

Resim 2.3.1:Elde kemerin ütülenmesi

Resim 2.3.2:Önceden hazırlanmış kemer rulosu

Ø İşaretleri alırken düz iplik yönünde ve kaydırmadan alınız.

Ø Kemer telası resimde de görüldüğü gibi rulo halinde istenilen ölçülerde ve şerit şeklinde kesip yapıştırabilirsiniz.

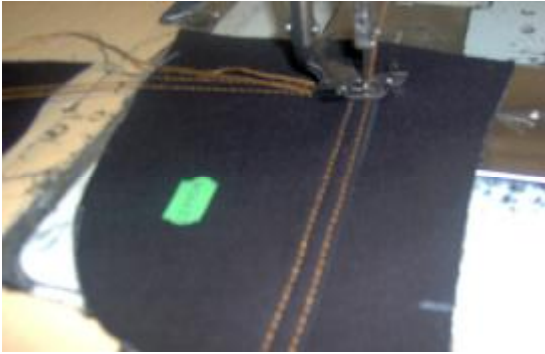
Pantolon dikim işlemleri; dikim planındaki sırayı izleyerek yapılacaktır. Ancak dikim işlemine başlamadan önce jean pantolon üretiminde “Coats” tarafından önerilen dikiş tipleri ve iplikleri gösteren aşağıdaki tabloyu inceleyiniz.

İŞLEM	DİKİŞ TİPİ	İĞNE İPLİKLERİ			ALT İPLİKLER		
		KOBAN 20	KOBAN 40	KOBAN 60	KOBAN 20	KOBAN 40	KOBAN 60
Cep torbası kapama	516			X			X
Cep torbası karşılığı	406			X			X
Patlet overlok	504			X			X
Fermuar takma	301	X	X			X	X
Saat cebi kıvrma	401	X	X			X	X
Saat cebi montaj	301	X	X			X	X
Yan cep kenarı dikişi	301	X	X			X	X
Patlet gaze/gazi dikişi	301	X	X			X	X
Arka cep kıvrma	401	X	X			X	X
Arka cep montaj	301	X	X			X	X
Arka conta dikişi	401	X	X			X	X
Arka orta dikişi	301	X	X			X	X
Yan çatma	516		X			X	
Ağ çatma	401	X	X			X	X
Kemer takma	401	X	X		X		
Köprü	406		X				X

dikişi							
Ponteriz	304	KOBAN 50					
İlikler	304	KOBAN 50					
Paça baskı dikişi	301	X	X			X	X

Erkek jean pantolonu dikiminde önerilen iplik numaraları ve dikişi tipleri (bu numaralar ve dikişi tipleri üretici firmaya ve müşteri isteğine göre değişebilir)

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>Ø Saat cebinin ön cep üzerindeki yerini işaretleyiniz.</p> <p>Resim 2.3.3: Cep yerleşimi</p>	<p>Ø Asgari çalışma talimatına göre çalışınız</p> <p>Ø İşaretlemede kullandığınız çizgi taşı yada çizgi sabunu veya çizgi kaleminin kumaşta leke bırakmamasına dikkat ediniz.</p>
<p>Ø Saat cebinin ön cep üzerindeki yerini işaretleyiniz.</p>	<p>Ø Kumaşa uygun renk ve kalınlıkta iplik seçiniz.</p> <p>Ø Jean pantolonlar dikildikten sonra yıkamaya gireceğinden ipliklerin buradaki işlemlere dayanması gerekmektedir</p>
<p>Ø Cep ağızlarını çima + gaze çekiniz ve ön cep üzerine monte ediniz.</p> <p>Resim 2.3.3: Cep yerleşimi</p>	<p>Ø Planlı çalışınız ve süreyi iyi kullanınız</p> <p>Ø Atölyenizde çift iğne makineniz varsa bu işlemi hem daha düzgün hem de daha kısa sürede dikebilirsiniz.</p> <p>Ø Çima ayağı kullanınız.</p>
<p>Ø Cep kenarlarını ütü ile kırınız.</p>	<p>Ø Ütünün ısısını kontrol ediniz.</p> <p>Ø Saat cebini monte ederken yine çift iğne kullanabileceğiniz gibi; DSM ile de çima ve gaze çekerek monte edebilirsiniz. Ütü ısınıza kumaşa göre ayarlayınız.</p> <p>Ø Cep kenarlarını ütü ile kırarken, iki</p>

Resim 2.3.4:Cep ağızı kıvrma

Ø Saat cebinin ön ceple birlikte overloğunu çekiniz.

Resim 2.3.5:Overlok çekme

Ø Ön cep torbasına karşılık takınız.

Ø Cebi, cep torbasına yerleştirerek overlok dikişinin yanından tek kat torba parçasına dikişiniz.

Resim 2.3.6:Overlok çekme

yol izleyebilirsiniz. Birincisi ütüleme şablonunu kartondan hazırlayıp cep parçasının üzerine koyarak ütü ile kenarları kırabilirsiniz. İkincisi ise cep kenarlarına atılan çitleri dikkate alarak ütü ile kenarları kırabilirsiniz.

<p>Ø Torbayı ikiye katlayarak 1cm'den düz dikiş çekiniz ve çeviriniz.</p> <p>Resim 2.3.6:Overlok çekme</p>	<p>Ø Makinelerde çalışırken gerekli güvenlik kurallarına uyunuz.</p>
<p>Ø Ön cep astarını (torbasını) cep ağzına biye aparatı ile tutturunuz.</p> <p>Resim 2.3.7:Cep astarlama</p>	<p>Ø Dikişin kalite niteliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.</p> <p>Ø NOT: Jean pantolon üretiminde çoğunlukla cep torbaları tulum olarak çalışılır. Ancak bazı firmalarda cep torbalarına 5 iplik overlok çekilerek temizlenir.</p> <p>Ø 5 iplik overlok olmadığı zaman önce DSM ile dikiş yapılır. Daha sonra 3 iplik overlok ile cep torbasının etrafı temizlenir.</p>
<p>Ø Ön cep karşılığını tutturunuz</p> <p>Resim 2.3.8:Ön cep tutturma</p>	<p>Ø Jean pantolonlarda cep ağzının daha temiz görünmesi için ve de daha sağlam olması için, cep ağzının torba ile birleşim yerini biye ile çalışınız.</p>

Ø Ön cebi sabitlemek için geçici bir dikişle bele ve yan dikişe tutturunuz.	
Ø Ön cep astarını (torbasını) dikişsiz.	
Ø Ön cep torbanın içinde kalacak şekilde dikişsiz.	
 <p>Resim 2.3.9:Ön cep torba</p> <p>Ø Cep astarını tulum çevirmeden önce şekilde görüldüğü gibi gaze çekiniz.</p>	<p>Ø Kaydırma yapmadan tutturunuz.</p> <p>Ø Ön cebi sabitlemek için geçici bir dikişle bele ve yan dikişe tutturunuz.</p>

<p>Ø Ön ağ overloğunu çekiniz.</p> <p>Resim 2.3.10:Ağ overlok çekimi</p>	<p>Ø Ön ağ overloğunu çekerken sağ ve sol ağı ayrı ayrı çekiniz.</p> <p>Ø Eğer ön ağ temiz kapama dikişi yapılacaksa ön ağa overlok çekilmeyip patlet ve fermuar takıldıktan sonra kollu makine ile ön ağ dikilir.</p>
<p>Ø Sağ patletin ağ tarafına gelen kısmını ikiye katlayarak tersinden 1cm'den makine çekip çeviriniz.</p>	
<p>Ø Patlet parçasını ikiye katlayarak overlok çekiniz.</p>	
<p>Ø Sağ patlet parçasını hazırlayınız.</p> <p>Resim 2.3.11:Sağ patlete fermuar dikme</p> <p>Ø Sol patletin bir kenarına overlok çekiniz.</p>	
<p>Ø Sol patlet parçasını hazırlayınız.</p>	<p>Ø Patletteki overlok yerine biye ile temizleme de yapabilirsiniz.</p> <p>Ø Sol patletin kenarına overlok yerine biye de çalışılabilir.</p> <p>Ø Fermuarı pantolona tuttururken fermuar ayağı kullanınız.</p>

Resim 2.3.12:Sol patlete fermuar dikme

Ø Fermuarı sağ patlete tutturunuz.

Resim 2.3.13:Sol patlete fermuar dikme

Ø Sol patlete fermuarı tutturunuz. Daha sonra bu parçayı bedene 1 cm'den dikiş ve çeviriniz.

Resim 2.3.16:Patlete fermuar dikme

Ø Patlet üstü süs dikiş yerini şablonla çiziniz.

Resim 2.3.17:Patlet süs dikişi çizimi

Ø Patlet üstü süs dikişini düzgün yapmak için, çizim şablonu kullanarak regula yapınız.

Ø Çima gaze görüntüsü istenirse çift iğne ile bu işlemi yapabilirsiniz.

Ø Patletin kenarındaki gaze dikişini isterseniz çima da çekebilirsiniz

Ø Arka contayı çalışınız.

Resim 2.3.19:Arka conta dikişi

Resim 2.3.20:Arka conta dikişi

Ø Arka contayı arka bedene dikiş. Eğer buradaki dikiş, temiz kapama dikişi istenirse kollu makine ile dikim yapınız.

Ø Kollu makine yok ise arka conta çalışmasında uygulanan teknik ile çalışınız.

Ø Dikişin kalite niteliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.

- Ø Arka cep yerlerinin işaretini alınız.
- Ø İşaretlenen yere önceden hazırlanmış olan cepleri çima ve gaze dikişi ile monte ediniz.

Resim 2.3.21:Cep işaretleme

- Ø Ceplerin köşe dikişlerinin net olmasına özen gösteriniz.

Resim 2.3.21:Arka cep dikişi

Resim 2.3.22:Arka cep makinesi

Ø Ön ağın çima ve gaze dikişini yapınız.

Ø Cepleri monte ederken simetrisini bozmayınız.

Ø Arka cepleri monte eden cep dikme aparatlı makineler de sektörde kullanılmaktadır.

Ø Arka cepleri cep takma otomatınız varsa bu makine ile de yapabilirsiniz.

Ø Arka cepleri cep takma otomatınız varsa bu makine ile de yapabilirsiniz.

Ø Makine kullanırken güvenlik kurallarına uyunuz.

Ø Önceden overlok çektiğiniz ön ağı fermuara dikkat ederek çima ve gazesini çekiniz.

Ø Yine ön ağ görüntüsü temiz kapalı dikiş görüntüsünde olması istenirse kollu makine kullanılabilir.

 <p>Resim 2.3.23:Ön ağ dikişi</p> <p>Ø Bacak arası dikim işlemi yapmadan önce diz hattı işaretini alınız.</p> <p>Resim 2.3.24:Diz işareti alımı</p>	
<p>Ø Bacak arası çatma yapılırken paçada dönme yapmaması için diz hattına çit atılmış ise bu çitler birbirini tutacak şekilde birleştiriniz.</p>	<p>Ø Bacak arası temiz kapalı dikiş istenirse kollarla makine ile çatma işlemi yapılabilir.</p> <p>Ø Ön ve arka ağ dikişinin birbirini takip etmesine dikkat ediniz.</p>
<p>Ø Çit yok ise bacak arası çatılmadan önce diz hattını çiziniz ve bu çizgilere dikkat ederek dikim işlemi yapınız.</p>	<p>Ø Bacak arası çimasını çekerken DSM kullanabilirsiniz.</p> <p>Ø Ancak çima gaze istenirse, çift iğne makine ile de işlemi yapılabilir.</p>

Ø Bacak arasını 5 iplikli overlok ile çatınız.

Resim 2.3.25:Ağda overlok çekimi

Ø Bacak arası çıması yapılırken zincir dikiş makinesi ile de çıma yapabilirsiniz. Bu dikişle bacak arası esnemeye daha uygun olacağından birçok firma tarafından kullanılmaktadır.

Ø Bacak arası eğer temiz kapalı dikiş istenirse yandaki resimde görüldüğü gibi kollu dikiş makinesinde de bu işlemi yapabilirsiniz.

Ø Bacak arası çımasını çekiniz.

Resim 2.3.26:Bacak arası çıması

Ø Yan çatarken de diz hattındaki çita, yan ceplerin bitim yerlerine ve buradaki ölçü eşitliklerine dikkat ederek işleminizi 5 iplik overlok ile yapınız.

Ø Yan çatmasını yapınız.

Resim 2.3.27:Bacak arası çıması

<p>Ø Yan çıması yapınız.</p> <p>Resim 2.3.28:Yan çıması</p> <p>Ø Yan çımasını yan dikişte belden aşağıya 14 cm kadar DSM ile yapınız.</p>	<p>Ø Yine yan dikiş görüntüsü temiz kapalı dikiş görüntüsünde olması istenirse kolları makine kullanılabilir.</p> <p>Ø Yan çımasını yapma nedeni overlokla yapılan birleştirmelerde dikiş payının öne dönmemesi içindir.</p>
<p>Ø Çımanın bittiği yere ponteriz ya da sağlamlaştırma dikişi yapınız.</p>	
<p>Ø Yıkama talimatını cep astarına tutturunuz. Ø Yıkama talimatını cep torbasının bel kısmına tutturunuz.</p> <p>Resim 2.3.29:Yıkama talimatının ve diğer etiketlerin poşetlenmiş ve temizlenmiş görüntüsü</p>	<p>Ø Jean pantolonlar yıkamaya gönderileceğinden, etiketin renginin bozulmaması için ve yıpranıp yırtılmaması için etiketler özel bir poşetin içine konularak dikilir. Yıkama sonrası etiket bu poşetten temizlenir.</p>
<p>Ø Kemer takma işlemini yapınız.</p>	
<p>Ø Kemer takma işlemini kemer takma makinesinde yapınız.</p>	
<p>Ø Size verilen bel ölçüsünü kemer rulosu üzerinde işaretleyerek dikiminizi yapınız.</p>	

 <p style="text-align: center;">Resim 2.3.29:Kemer takma</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ø Kemer uçlarını dik açığa dikkat ederek makine ile kapatınız. Ø Kemer uçlarında, patlet parçalarından dışarıya çıkıntı yapmadan dikim yapınız. Ø Planlı çalışınız ve süreyi iyi kullanınız.
<p>Ø Pantolon paçasını bitmiş 1,5 cm olacak şekilde makine ile kıvrınız.</p> <p style="text-align: center;">Resim 2.3.30:Pantolon paçası kıvrma</p>	
<p>Ø Pantolon paçası kıvrma işlemini yaparken bacak arası dikişin (iç paça dikişi) başladığı yerden başlayınız ve burada bitirerek sağlamlaştırma yapınız.</p>	
<p>Ø Firma etiketini kemerin iç tarafına dikişiniz.</p>	
<p>Ø Firma etiketini kemerin iç tarafına arka ortası hizasını ortalayarak dikişiniz.</p> <p style="text-align: center;">Resim 2.3.31:Etiket takma</p>	

Resim 2.3.32:Jeanlerde kullanılan etiketler

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>Ø Köprü takma işlemi :Köprü yapmak için köprülük parçaları hazırlayınız.</p>	<p>Ø Köprülük şeritler hazır halde alınarak istenilen ölçülerde kesilerek kullanılabilir.</p>
<p>Ø İstenen genişlikte kemer üzerindeki işaretli yerlere ponteriz makinesi ile takınız.</p> <p>Resim 2.3.33:Kemer takma</p>	<p>Ø Makine kullanırken güvenlik kurallarına uyunuz.</p> <p>Ø Pantolondaki tüm işlemler bittikten sonra ipliklerini temizleyerek bu aşamaya kadar olan pantolonun kalite kontrolünü yapınız.</p>
<p>Ø Köprü kesme işlemi: Köprü takma işleminden sonra köprü uçlarındaki fazlalıkları kesiniz (bu işlemi elle yapabildiğiniz gibi, daha kısa sürede ve daha kolay, köprü kesme makinesinde yapabilirsiniz).</p>	<p>Ø Dikişin kalite niteliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.</p>
 <p>Resim 2.3.34:Kemer kesme</p>	
<p>Ø İplik temizleme işlemini yapınız.</p>	<p>Ø İplik temizleme işlemini yaparken küçük sıklık makasını kullanabilirsiniz.</p> <p>Ø Bu işlemleri yapacağınız yerin aydınlık olmasına dikkat ediniz.</p> <p>Ø Planlı çalışınız ve süreyi iyi</p>

Resim2.3.35:Kemer temizleme

kullanınız.

KONTROL LİSTESİ

Yaptığınız uygulama faaliyetini kendiniz veya arkadaşınızla değişerek aşağıdaki değerlendirme ölçütlerine göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayir
1	Erkek jean pantolonu dikim planını hazırladınız mı?		
2	İşlem basamaklarını doğru yazdınız mı?		
3	Makine parkını belirlediniz mi?		
4	Erkek jean pantolonunun gerektirdiği ön hazırlık işlemlerini doğru olarak yaptınız mı?		
5	Erkek jean pantolonu dikim işlemlerini doğru olarak uyguladınız mı?		
6	Saat cebinin ön cep üzerindeki yerine diktiniz mi?		
7	Cep ağızlarını çima + gaze çektiniz mi?		
8	Cep kenarlarını ütü ile kırdınız mı?		
9	Saat cebinin ön ceple birlikte overloğunu çektiniz mi?		
10	Torbayı ikiye katlayarak 1cm'den dikiş çekip çevirdiniz mi?		
11	Ön cep astarını (torbasını) diktiniz mi?		
12	Ön ağ overloğunu çektiniz mi?		
13	Patletlere fermuarı diktiniz mi?		
14	Patlet üstü süsü dikişini yaptınız mı?		
15	Arka contayı çalıştınız mı?		
16	Arka cepelri yerleştirip tekniğe uygun diktiniz mi?		
17	Ağ makinalarını çektiniz mi?		
18	Bacak arası çimaların çektiniz mi?		
19	Yan çatmalarını ve çimaların çektiniz mi?		
20	Yıkama talimatların eklediniz mi?		
21	Kemer takma işlemini tekniğine uygun yaptınız mı?		
22	Köprüleri tekniğine uygun diktiniz mi?		
23	Firma etiketini taktınız mı?		
24	Paçayı tekniğine uygun diktiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa uygulama faaliyetine geri dönerek işlemi tekrarlayınız

ÖĞRENME FAALİYETİ- 3

AMAÇ

Bu faaliyette erkek jean pantolonda son ütü ve son kontrol işlemlerini, kalite niteliklerine uygun olarak yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Erkek jean pantolon ütülemede kullanılan makineleri araştırınız.

3. ERKEK JEAN PANTOLONU SON ÜTÜ VE SON KONTROLÜ

3.1. Erkek Jean Pantolonu Ütüleme İşlem Sırası

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
Ø Ütü ısı ve buharını jean kumaşa uygun ayarlayınız.	Ø Pamuklu kumaşlarda uygulanan ısı derecesini kullanabilirsiniz.
Ø Ütülemeye ilk önce dikiş açma ütüsüyle başlatınız.	Ø Ütünün altında mutlaka teflon altlık kullanınız.
Ø Kemer ve cep kısımlarında oluşan hafif molalaşmaları ütüyerek yediriniz.	Ø NOT:Erkek jean pantolonu ilk yıkamaya gider,yıkamadan geldikten sonra ütülenir. İlk önce pantolonların dikiş açma ütüsü yapılır. Ardından düz ütüleme ve kemer ütüsü yapılır.
Ø Köprü, cep kenarı, paça kıvrım yeri ve çima gazeli dikiş yerleri kalın olduğundan buralara ütüü fazla bastırmayınız.	
Ø Mola paylarının dikişte kullanılmayan kısımlarını ütünün burnu ile hafif buhar vererek düzeltiniz.	
Ø Kemerin formunu vererek ütöleyiniz.	
Ø Dikişlerde hafif çekme ve büzölmeler varsa buhar vererek ütöleyiniz.	
Ø Bariz bir dikiş bozukluğu yoksa hafif büzölmeleri ütüyerek yok ediniz.	Ø Ütüleme yaparken fermuar, rivet, çakma düğme gibi yerlere ütüü sürmeyiniz.Bu metal parçalar ütüye zarar verebilir.
Ø Pantolona ütü kat izi yapılacaksa normal paskalada ütü ile ütöleyiniz.	Ø Jean pantolon ütölemede çoğunlukla şişme (hava üfleli) ütöler kullanıldığından; ütöleme daha kolay ve seri olmaktadır.
Ø Pantolonda ilik yerini testip ediniz. Ø İliği açınız.	

Resim3.1.2: İlik açılması

Resim3.1.3: İliğin açılmış resmi (gözlü ilik)

Ø Pantolondaki rivetleri çakınız.

Resim3.1.3: Rivet çakılması

Ø Düğmeyi dikiş.

Resim3.1.4: Rivetlerin çakılması

Ø Karton etiketini dikiş.

Resim3.1.4: Karton etiket dikilmesi

Ø **NOT:** Jean pantolonlara ütü kat izi yapılmak istenmediği zaman şişme ütülerle ütüleme yapılır. Bu ütülerle pantolon bel tarafından giydirilir ve ütü tertibatının alt kısmında bulunan bir pedalla buhar verilir.Ütülemeden çıkan pantolonların iliği (gözlü ilik yaygın kullanılmaktadır) açılır. Düğmesi çakılır. İstenilen yerlerine rivetler çakılır. Müşterinin talimatına göre karton etiketler dikilir. Kalite kontrolü yapıldıktan sonra paketleme yapılır.

Ø **NOT:**Düğme, rivet vb. aksesuarların seçimini çoğunlukla müşteri yapar. Üretici, seçilen bu aksesuarları kullanır.

Resim 3.1.5:Erkek jean pantolonunda kullanılan metal aksesuarlardan(düğme, rivet, perçin, çıtçıt vb.)bir görünü

3.1.1. Etiketleme ve Ambalajlamada Ekolojik Uygulamalar

Firmalar ekolojik dengeyi korumak adına aşağıdaki uygulamaları yapmaktadırlar;

- Ø Üzerinde dönüşüm işareti olan hazır ambalaj almaktadırlar.
- Ø Eko Teks 100(uluslar arası güvenilirliği ifade eden bir ekolojik kalite markasıdır) uygun ambalajlama yapmaktadırlar.
- Ø Dönüşümlü kağıt ve karton koli kullanmaktadırlar.
- Ø Metalsiz etiketleme yapmaktadırlar.
- Ø Barkotlar yurt dışından gelmektedir.
- Ø Şeffaf bandrol kullanılmakta ve dönüşüm vergisi ödenmektedir.
- Ø Dönüşümlü olması kaydıyla naylon da kullanılmaktadır.
- Ø Siyah etiket kullanılmaktadır.
- Ø Kanserojen maddeleri ihtiva etmediğini gösteren işaretler kullanılmaktadır.
- Ø Anti-nikel fermuar kullanmakta ve nikel içermediğine dair de işaret kullanılmaktadır.

Eko standartları, üretim ve mamulün çevre ve insan sağlığına zarar vermemesi için gerekli koşulları içerir.

Eko-etiket ise tüketicilerin sağlık ve çevreye olan duyarlılığını artırmak, bu yönde zararlı olmayan ürünleri tercih etmeye yönlendirmek amacını taşır.

3.2. Erkek Jean Pantolonu Son Kontrol İşlemleri

Duruş Formu Kontrolü

Pantolonda duruş kontrolünün amacı, dikilen bedene uyumunu kontrol etmektir. Pantolon, dikilen bedendeki bir kişiye giydirilir. Bedene uyumu kontrol edilir. Bel, basen, baldır, ön ve arka ağ ve pantolon boyu ölçülerinin vücuda uyumuna bakılır. Bir problem varsa bunlar belirlenir ve düzeltmeye gidilir. Sektörde bu uygulama dikilen numune üzerinde yapılır. Eğer hata var ise özellikle kalıpta bir hata varsa kalıp bölümünde bu hatalar düzeltilir. Sonraki üretimlerde bu hataların olması önceden engellenmiş olur.

Ölçü Kontrolü

Jean pantolon üretiminde önceki bölümlerde de anlatıldığı gibi yıkama vb. işlemler olduğu için ölçü kontrolünün önemi büyüktür. Kalıplar hazırlanmadan önce kumaş numunesi üzerinde yıkama ve ütüleme denemeleri yapılır, ölçü kontrolünde kumaşta çekme ya da salma var ise kalıp ve pastal resmi hazırlama aşamasında gerekli düzenlemeler yapılır. Buna rağmen dikimde, yıkamada ve ütülemede ölçü değişikliği olup olmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir. Ölçü tabloları hazırlanırken yıkama öncesi ve yıkama sonrası olarak iki tane hazırlanır. Kalite kontrol elamanları yıkama sonrası ölçü tablosuna göre ölçülerini yaparlar.

Malzeme Uyum Kontrolü

Pantolonda kullanılan cep torbası, tela, fermuar, iplik, düğme ve rivet gibi malzemelerin kontrol sonrasında kumaşa uyum sağlayıp sağlamadığına bakılır. Örneğin ceplik kumaşın ya da telanın toplanması, görüntüyü bozması, fermuar cinsinin kumaşa uymaması katlanarak görüntüyü bozması ve kullanımı zorlaştırması, ipliklerin yıkama sonrası zarar görmesi ya da istenilen renkte olmaması, düğme ve rivetlerin kumaş üzerinde duruşunun uygun olup olmadığına bakılır.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
Ø Diktiğiniz pantolonu, diktiğiniz bedene uygun birine yada mankene giydiriniz ve bedene uyumunu kontrol ediniz.	
Ø Bedene oturmasına ve kavramasına bakınız.	
Ø Bel, basen, baldır, ön ağ ve arka ağın duruşunu ve bedene uygunluğunu kontrol ediniz.	
Ø Ağ yüksekliklerinin kişiyi rahatsız edip etmediğine bakınız.	
Ø Diktiğiniz pantolon ölçülerini, sizden istenen ölçülerle karşılaştırınız.	Ø Düzgün bir mezur kullanınız.
Ø Ölçü kontrolünü yaparken bitmiş ürün üzerinde uzunluk ve genişlik ölçülerini mezura ile ölçünüz. Ölçü değişiklikleri kumaştaki çekme veya salmadan kaynaklanıyorsa bu farkı kalıp bölümüne mutlaka bildiriniz.	
Ø Jean pantolon yardımcı malzemelerden cep torbasının ve telanın çekme, toplama yapıp yapmadığına bakınız.	Ø Kumaşınıza uygun malzeme kullanınız.
Ø Fermuarın kumaşa uygunluğuna bakınız.	
Ø Metal fermuarlar kullanınız.	
Ø İplik kalınlığının ve renginin kumaşa uygunluğunu kontrol ediniz.	
Ø Jean pantolon dikimine uygun özel iplikler kullanınız.	

3.3. Erkek Jean Pantolonu Kritikler Doğrultusunda Düzeltme İşlemleri

- Ø **Kalıpta Düzeltme**
- Ø Ölçü kontrolleri sonucunda istenen ölçüler ile giysi üzerindeki ölçülerde bir uyumsuzluk var ise kalıpta düzeltmeler yapılır.
- Ø **Malzemede Değişiklik Yapma**
- Ø Malzeme uyum kontrolü başlığı altında anlatıldığı gibi malzemelerde bir uyum sorunu olduğunda malzemede değişiklik yapılabilir.
- Ø **Dikiş Tekniklerinde Değişiklik**
- Ø Dikimde kullanılan teknikler kumaşa ya da diğer malzemelere uymayabilir. Böyle durumlarda dikiş tekniklerinde değişiklikler yapılabilir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
Ø Yaptığınız ölçü kontrolleri sonucunda istenen ölçüler ile bitmiş ürün üzerindeki ölçüler arasında bir uyumsuzluk varsa bu bilgileri kalıpta düzeltme yapmak üzere kalıp bölümüne bildiriniz.	
Ø Kalıpları siz hazırladıysanız, bu sonuçlara göre kalıpta düzeltme yapınız.	
Ø Kumaş ile malzemeler arasında gözle görülür bir uyumsuzluk varsa malzeme değişikliği yapınız.	Ø Malzeme değişikliği yapmadan önce öğreticinizin görüşüne başvurunuz.
Ø Pantolonda kullandığınız dikim tekniklerinde bir problem yaşanırsa dikim tekniklerini değiştiriniz.	Ø Pantolon dikiminde; örneğin çima dikişi yan dikiş paylarını tutmada yetersiz kalıyorsa çima /gaze dikişi yapma gibi bir dikim tekniği değişikliğine gidebilirsiniz.
Ø Değişiklikleri mutlaka öğretmeninize bildiriniz (karar verme yetkisi kimde ise ona bildiriniz).	Ø Kontrollerinizi aydınlık bir ortamda yapınız.

3.3.1.Sektörde Bir Jean Pantolonun Son Kontrolünde, Mutlaka Kontrol Edilmesi Gereken Yerleri Aşağıdaki Gibidir

Ø Patlet

Patlette; patletin gidişine, ponterizine, kenarına ve ön ağ gidişine, ponterizine ve dikişine bakılır.

Ø Ön Basen Bölgesi

Ön basen bölgesinde; kemere, kemer uçlarına, ilik-düğmeye, ön ceplere, saat cebine ve basen bölgesindeki yan dikişe bakılır.

Ø Arka Basen Bölgesi

Arka basen bölgesinde; kemere, arka contaya, arka ceplere ve arka dikişe bakılır.

Ø Yan ve İç Boylar, Paça

Yan ve iç boylarda; yan dikiş, iç dikiş, paça ve kıvrım gidişatına, dikişlerin düzgünlüğüne, bakılır.

Ø İç Çalışma

İç çalışmada; kemerin iç kısmına, etiket yerine ve dikimine, cep astarlarına ve overloğuna bakılır.

Ø Arka ağ dikişi

Arka ağ dikişinde; dikiş gidişatına, mola olup olmadığına ve dikiş payına bakılır.

Ø Ön cepler

Ceplerin simetrisine, boyuna, genişliğine, saat cebin yerine, karşılıklarına, cep torbalarına, cep ağzlarına, dikişlerine, ponteriz ya da rivetlerine bakılır.

Ø Arka Cepler

Arka ceplerin simetrisine, boyuna, genişliğine, köşelerin netliğine, cep ağzlarına, dikişlerine ve ponterizine bakılır.

Ø Kemer

Kemer gidişatına, genişliğine, köprülere, ilik ve düğme yerine, kemer yüksekliğine, köprülerin ponterizine ve kemer dikişlerine bakılır.

Ø Ütü

Dış ütüsüne, genel yüzeyine bakılır.

Ø Diğer

Dokuma hatasına, leke, delik, iplik, tozcuklar, kesik iplik parçaları, meto etiket izi, etiket izi ve söküntü izlerine bakılır. Örneğin rivet sökülmek zorunda kalırsa tekrar çakılırken aynı izin üzerine çakılmalıdır.

KONTROL LİSTESİ

Yaptığınız uygulama faaliyetini kendiniz veya arkadaşınızla değişerek aşağıdaki değerlendirme kriterlerine göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1	Pantolon ütü talimatına göre pantolon ütüsünü yaptınız mı?		
2	Duruş formu kontrolünü yaptınız mı?		
3	Ölçü kontrolünü yaptınız mı?		
4	Malzeme uyum kontrolünü yaptınız mı?		
5	Kritikler doğrultusunda varsa kalıpta, malzemedeki ve dikiş tekniğinde düzeltme yaptınız mı?		
6	Son kontrolünü yaptınız mı?		
7	Düzenli çalıştınız mı?		
8	Size verilen süreyi iyi kullanarak işinizi zamanında bitirdiniz mi?		
9	Genel üretim değerlendirmesindeki hataların sınıflandırılmasını öğrendiniz mi?		

Yaptığımız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa uygulama faaliyetine geri dönerek işlemi tekrarlayınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

- 1.” Giysinin teknik çiziminin ve model tanımlamasının yapıldığı, giysinin kaç parçadan oluştuğu ve malzeme örneklerini gösteren formdur”. Tanımı aşağıdakilerden hangisine aittir?
 - A) Dikim planı
 - B) Kalite nitelikleri
 - C) Model analizi
 - D) Pastal resmi
2. Erkek jean pantolonunda, ponteriz işlemi nerelere yapılır?
 - A) Cep ağzlarına
 - B) Patlet üstüne
 - C) Köprülere
 - D) Hepsine
3. Temiz kapalı dikiş aşağıdakilerden hangi makine ile daha kısa sürede ve kolay yapılır?
 - A) Kollu makine
 - B) DSM
 - C) Overlok makinesi
 - D) Reçme makinesi
4. Erkek jean pantolonu dikiminde aşağıdakilerden hangisi diğerlerinden önce yapılır?
 - A) Patlet üstü süs dikişi yapılır.
 - B) Bacak arası (iç boy) çatılır.
 - C) Saat cebi çalışılır.
 - D) Yan çatılır.
5. Aşağıdakilerden hangisi erkek jean pantolonunda kullanılmaz?
 - A) Üstten delikli düğme
 - B) Rivet
 - C) Köprü
 - D) Beden etiketi
6. Jean pantolonda aşağıdakilerden hangisi ara ütü işlemi değildir?
 - A) Cep kenarlarını kırma ütüsü
 - B) Dikişleri açma ütüsü
 - C) Form verme ütüsü
 - D) Kemer ütüsü

7. Jean pantolonda arka ve ön cep çalışılırken aşağıdakilerden hangisine dikkat edilmez?
- A) Pantolondaki bütün ceplerin derinliklerinin eşit olmasına
 - B) Cep yerlerinin simetrisine
 - C) Bedenlerin kendilerine ait ceplerde en ve boy ölçülerinin eşit olmasına
 - D) Cep ağzı ve cep monte dikişlerinin netliğine
8. Jean pantolon dikimi bittikten ve yıkama işleminden sonra aşağıdakilerden hangisi yapılmaz?
- A) Düğme ve rivetleri çakılır.
 - B) Kalite kontrolü yapılır.
 - C) Arka cep üzerine süs dikişleri yapılır.
 - D) Bitmiş ütüsü yapılır.
9. Aşağıdakilerden hangisi, paçada dönme (burulma) yapmaması için uygulanan bir işlemdir?
- A) Diz hattı işareti alınıp bu işaretler bu işaretler birbirini takip edecek şekilde iç paça çatılır.
 - B) Arka pantolonun paça kıvrırma payı daha fazla verilir.
 - C) Ön pantolonun paça kıvrırma payı daha fazla verilir.
 - D) Ön ve arka ağ birleşim yerinden dikime başlanır, paçadan artarsa fazlalık kesilir.
10. Aşağıdakilerden hangisi, jean pantolonda malzeme değişikliği yapmak için önemli bir sebeptir?
- A) Cep dikişlerinin düzgün olmaması
 - B) Ölçülerin, toleranslardan eksik ya da fazla olması
 - C) İplik ve kumaşın birbirine uymaması
 - D) Pantolon paçasının dönme yapması
11. Aşağıdakilerden hangisi ürünün, üreticinin elinde kalmasına sebep olabilecek, kritik hatalardan biridir?
- A) Yanlış renk
 - B) Yanlış beden etiketi
 - C) Yanlış barkot ve fiyat etiketi
 - D) Hepsi
12. Aşağıdaki dikiş tekniklerinden hangisi erkek jean pantolon dikiminde uygulanmaz?
- A) Temiz kapalı dikiş
 - B) İngiliz dikişi
 - C) Normal birleştirme dikişi
 - D) Çima /gazeli dikiş

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız.

CEVAP ANAHTARI

Soru Nu	Cevaplar
1	C
2	D
3	A
4	C
5	A
6	C
7	A
8	C
9	A
10	D
11	D
12	D
13	B

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu modüldeki öğrenme faaliyetlerini başarı ile tamamladıysanız, bir sonraki modül için öğretmeninize başvurunuz.

KAYNAKÇA

- Ø MEB KOMİSYON, **Tekstil Teknolojisi**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1996
- Ø MEB KOMİSYON, **Tekstil Uygulama**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1994
- Ø YAKARTEPE Mehmet, Zerrin YAKARTEPE, **Konfeksiyon Teknolojisi**, Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma Merkezi, İstanbul, 1995
- Ø **SÜRELİ YAYINLAR:Konfeksiyon Teknoloji**, Daye Yayıncılık, Ağustos, 2005
- Ø **Coats Türkiye**
- Ø **TGSD /Mesaj**, Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği Yayını, Mart, 2005
- Ø *Marmara üniv. İİBF öğretim üyesi Zübeyde ÖKTEM 'in "Tekstil Sektöründe Standartlar ve Ekolojik Gelişmeler " isimli yazısından alınmıştır.